

ETIKOS

Værdighedspolitik, Vejle Kommune

ETIKOS

Udarbejdet af Erikos – www.erikos.dk

Etikos

Indledning

Det er vigtigt for Vejle Kommune at fremme et værdigt ældreliv og sikre en værdig hjælp, støtte og omsorg til kommunens ældre, hvilket også kommer til udtryk i kommunens ældrepolitik. Denne værdighedspolitik præciserer, hvordan den kommunale hjælp fokuserer på at bevare og fremme det værdige liv for borgerne. Anledningen til at udarbejde politikken er finansloven for 2016, som rummer et element omkring den værdige ældrepleje og et opdrag til kommunerne om at udarbejde en værdighedspolitik. Med finansloven blev det desuden bestemt, at værdighedspolitikken skal fokusere på særlige fokusområder: *livskvalitet, selvbestemmelse, kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i plejen og en værdig død.*

Politikken er udarbejdet i en proces, hvor ældreråd og seniorudvalg samt udvalgte ledere og medarbejdere er blevet inddraget i en workshop. På workshoppen har både borgere, politikere og medarbejdere således givet deres input til, hvad fokusområderne kan handle om i praksis, samt hvilke konkrete tiltag kommunen kan iværksætte, for at fremme et værdigt ældreliv. Værdighedspolitikken er bl.a. formuleret på baggrund af disse input.

Det første afsnit i værdighedspolitikken er et etisk grundlag, som forklarer værdighed som et nuanceret etisk princip, der ikke kan adskilles fra andre vigtige principper. Det næste afsnit i politikken rummer en beskrivelse af de fem fokusområder, herunder hvad borgerne kan forvente og hvad Vejle Kommune konkret vil gøre.

Etisk grundlag for værdighedspolitikken

Hvad er et værdigt ældreliv? Og hvad skal den kommunale hjælp til ældre basere sig på, så den bevarer og fremmer et værdigt liv for borgerne?

Det er store spørgsmål, som kræver at vi både forholder os til etik og til helt praktiske anliggender. I dette etiske grundlag for Vejle Kommunes værdighedspolitik henter vi hjælp i den praktiske etik¹, for at sikre en nuanceret forståelse af værdighed som et etisk princip.

---

¹ Peter Kemp og Jacob Rendtorff: *Basic Ethical Principles ind European Bioethics and Biolaw*, 2000.

Værdighed er noget, som alle mennesker er givet, simpelthen fordi de er mennesker. Dvs. værdighed er ikke noget, den enkelte borger skal gøre sig fortjent til: alle borgere har en iboende værdighed og har derfor krav på at blive behandlet som ligeværdige. Samtidigt er værdighed noget, som kan fremmes eller mindskes i vores relationer med hinanden og vores måde at leve livet på. Som mennesker kan vi derfor både fremme og hæmme det værdige liv hos os selv og hos andre.

Værdighed kan ikke adskilles fra andre etiske principper. Så for at forstå, hvad det i praksis vil sige at fremme og bevare det værdige liv, er vi nødt til at se på værdighed i lys af tre andre grundlæggende etiske principper: *respekt for selvbestemmelse, hensyn til integritet og omsorg for sårbarhed*.

1) Respekt for selvbestemmelse

Det værdige ældre liv, og den værdige ældre pleje, handler dels om at respektere borgerens selvbestemmelse. Det betyder at vi skal sikre, at borgeren har frihed til at træffe egne beslutninger vedrørende eget liv, så borgeren kan leve et liv på egne betingelser. Det betyder også at vi skal understøtte, at borgeren har mulighed for selv at kunne tage ansvar for eget liv. Konkret kan det handle om, at borgeren modtager en hjælp og støtte, som tager højde for den enkelte borgers ønsker til, hvordan livet i alderdommen skal leves. Det kan også handle om, at borgerne får hjælp og støtte til at holde sig sunde og raske, så borgerne i højere grad kan tage ansvar for eget liv og leve et liv på egne betingelser.

2) Hensyn til integritet

Det værdige ældre liv, og den værdige ældre pleje, handler også om at vise hensyn overfor og anerkende den enkelte borgers integritet. Integritet er et begreb, som handler om, at alle mennesker har personlige grænser (fysiske som psykiske) samt personlige forestillinger om, hvem man er, og hvad det gode og meningsfulde liv går ud på. At vise hensyn overfor borgerens integritet kræver, at borgeren mødes med empati og indlevelse. Det indebærer en nysgerrighed overfor borgerens egen forståelse af livskvalitet, at borgerens personlige værdier og normer respekteres, og at borgeren mødes som et unikt individ med sin egen livshistorie. Konkret kan det handle om, at borgeren mødes i en åben og imødekommende dialog. Det kan

---

Peter Kemp: "Det skrøbelig og det sårbare" i: *Værdier i socialpolitikken*, Socialministeriet 2003

også handle om, at hjælp, støtte og omsorg så vidt muligt gives ud fra borgerens individuelle ønsker

3) Omsorg for sårbarhed

Det værdige ældreliv, og den værdige ældrepleje, handler endelig også om at sikre omsorg for borgerens sårbarhed. Alle mennesker er sårbare, både fysisk og psykisk, og hos ældre borgere vil der ofte være en øget sårbarhed, som både kan skyldes fysiske og psykiske funktionsnedsættelser. At sikre omsorg for borgerens sårbarhed betyder, at den enkelte borger modtager den hjælp og støtte, som borgeren har behov for, på de områder, hvor borgeren ikke kan klare sig selv. Borgeren skal opleve en tryghed i at blive taget vare på, når den enkelte og dennes pårørende ikke selv kan længere. Omsorg for borgerens sårbarhed indebærer også et helhedsblik på borgerens situation og tilværelse, så der er sammenhæng og kontinuitet i den hjælp og støtte, som borgeren modtager. Konkret kan det handle om, at borgeren modtager en professionel hjælp, som er tilpasset den enkeltes behov. Det kan også handle om, at indsatsen gives med nærvær og respekt.

Med dette etiske grundlag for værdighedspolitikken er der lagt et fundament for politikken, som skal være med til at sikre, at vi undgår etiske ”blinde vinkler” - både i formuleringen af politikkenes fokusområder nedenfor og i den praktiske udmøntning af politikken.

(Agtelse for værdighed hænger tæt sammen med respekt for selvbestemmelse, hensyn til integritet og omsorg for sårbarhed)

Fokusområder

Herunder præsenteres fem af de vigtigste fokusområder for Vejle Kommune for at sikre et værdigt ældre liv. Fokusområderne er i vilkårlig rækkefølge og altså ikke udtryk for en prioritering.

Livskvalitet

At øge livskvaliteten for den enkelte ældre er et vigtigt fokusområde i Vejle Kommune. Mange forskellige faktorer kan have betydning for oplevelsen af livskvalitet. Samtidig vil det også være individuelt, hvad der har en særlig betydning for den enkelte ældre. Tryghed, og en hjælp og støtte tilpasset den enkeltes behov, er generelt en forudsætning for livskvalitet. Her er der behov for, at personalet har tid til at tage vare om den enkelte ældres liv og møde borgeren på en nærværende og respektfuld måde, på borgerens egne præmisser.

Derudover kan livskvalitet hænge sammen med mulighederne for at kunne klare sig selv og leve et liv på egne betingelser. Derfor spiller forebyggelse og hjælp til at bevare og styrke evnen til at tage vare på eget liv ofte en vigtig rolle.

At leve et liv på egne betingelser kan også handle om, at man selv bestemmer over sin bolig og indretter sig, som det passer en. Derfor har det også en betydning for livskvalitet, at der så vidt muligt fokuseres på en tilpasning af boligen, så den ældre kan blive i eksisterende bolig, samt at der er en bred vifte af boligtilbud i kommunen.

Endelig hænger livskvalitet ofte også sammen med muligheder for samvær med andre, bl.a. for at undgå ensomhed, og muligheder for at kunne deltage i aktiviteter og ture. Følelsen af, at man kan være noget for andre, og at man har betydning i andres liv, kan hos mange bidrage til en oplevelse af livskvalitet. I denne sammenhæng er det også vigtigt at bakke op om tilbud fra frivillige og foreninger, som giver borgerne gode muligheder for aktiviteter og samvær med andre.

Borgere i Vejle Kommune skal derfor opleve:

- At personalet har tid til at møde den enkelte på egne præmisser og understøtte og hjælpe i forhold til det, som giver mening i den enkeltes liv
- At der tilbydes kvalificeret vejledning og hjælp til forebyggelse og træning af fysiske og psykiske funktioner, så den enkelte så vidt muligt kan leve et liv på egne præmisser
- At der tilbydes støtte og hjælp til den enkelte, som kan øge mulighederne for at den enkelte kan være noget for andre og deltage i aktiviteter og samværsformer sammen med andre

Det vil Vejle Kommune gøre:

- Have fokus på at hjælpe og støtte den enkelte borger på borgerens egne præmisser
- Have fokus på forebyggelse og træning på den enkelte borgers præmisser og med en målsætning om, at den enkelte borger så vidt muligt kan leve et liv på egne præmisser
- Have fokus på at tilbyde hjælp og støtte til at borgere kan deltage i aktiviteter og samvær med andre, herunder at informere om og hjælpe borgere på vej til at benytte tilbud fra foreninger og frivillige

Selvbestemmelse

At sikre respekt for og styrke selvbestemmelsen hos den enkelte ældre er et vigtigt fokusområde for Vejle Kommune. Det indebærer både, at den enkelte borger så vidt muligt skal kunne leve et liv på egne præmisser, og at den enkelte borgers ansvar for eget liv skal styrkes.

Så vidt muligt skal den enkelte borgers ønsker for hverdagen derfor imødekommes, f.eks. når det handler om døgnrytme, kost, aktiviteter i hverdagen eller boligens indretning. Den enkelte borger skal derudover modtage vejledning og relevante og fleksible tilbud om træning, som styrker borgerens muligheder for at holde sig sund og rask, og som kan forebygge nedsættelsen af funktioner. Målet er, at den enkelte borger så vidt muligt skal kunne tage ansvar for eget liv. I denne sammenhæng er det også vigtigt at informere om og hjælpe den enkelte borger til at benytte tilbud fra foreninger og frivillige til at deltage i fysiske aktiviteter eller sociale aktiviteter.

Et vigtigt fokus i respekten for selvbestemmelsen er også de pårørendes ønsker. Den enkelte borger er selv herre i eget liv, og derfor er det først og fremmest den enkelte borgers selvbestemmelse, som vi er forpligtede på. Ofte vil der være pårørende, som også bekymrer sig og har ønsker på borgerens vegne. Her er det vigtigt, at der både lyttes til borgeren og de pårørende, og at begge parter bliver anerkendt og taget alvorligt.

Borgere i Vejle Kommune skal derfor opleve:

- At personalet lytter, interesserer sig for og så vidt muligt imødekommer det, som den enkelte ønsker i sin hverdag og i sin tilværelse
- At der gives en målrettet vejledning til den enkelte om, hvad der kan holde en sund og rask, så man så vidt muligt kan fortsætte med at leve et liv på egne betingelser
- At der er relevante og fleksible tilbud om træning, som kan medvirke til, at den enkelte så vidt muligt kan fortsætte med at tage ansvar for eget liv
- At den nødvendige støtte, pleje og omsorg gives på en nærværende og respektfuld måde, med udgangspunkt i den enkeltes ønsker og behov

Det vil Vejle Kommune gøre:

- Have fokus på at den enkelte borger mødes med en nærværende og anerkendende dialog, hvor der lyttes til borgerens egne ønsker for hverdagen
- Have fokus på et godt samarbejde med de pårørende i en nærværende og anerkendende dialog
- Have fokus på at opgaveløsningen kan målrettes den enkeltes borgers ønsker til hverdagen og tilværelsen
- Have fokus på at sikre en målrettet vejledning og fleksible tilbud om træning til den enkelte borger, som styrker borgerens muligheder for at fortsætte med at tage ansvar for eget liv
- At informere om og hjælpe borgeren på vej til at benytte tilbud fra foreninger og frivillige, hvor borgeren kan deltage i aktiviteter og samvær med andre

Kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i plejen

At sikre et fagligt højt niveau hos personalet, et velfungerende tværfagligt samarbejde og en sammenhæng i støtte, hjælp og omsorg er et vigtigt fokusområde i Vejle Kommune, for at bidrage til et værdigt ældre liv.

Der er behov for et fagligt kvalificeret personale, hvor plejen er baseret på den nyeste viden og de bedste metoder på området. Hertil kræves en bred vifte af faglige kompetencer hos personalet, som både kan handle om relationshåndtering, kommunikation, pædagogiske metoder og specialistviden, f.eks. når drejer sig om demens.

Samtidig er det afgørende, at de forskellige faggrupper har et godt og velfungerende tværfagligt samarbejde, hvor det er den enkelte borgers situation og behov, der er i fokus. Mødet med de forskellige personaler skal opleves af den enkelte borger som sammenhængende og berigende for den enkelte.

Derfor er det vigtigt med sammenhængende og koordinerede forløb for den enkelte borger, hvor borgeren oplever at de forskellige sektorer og indsatser spiller godt sammen.

For at det tværfaglige samarbejde og samarbejde mellem sektorer kan opleves som sammenhængende og berigende, er det nødvendigt, at borgeren inddrages i at sætte mål for egen

støtte, hjælp og omsorg. Her er det vigtigt med en løbende og tæt forventningsafstemning med den enkelte borger, samt at personalet fokuserer på at skabe et fælles sprog sammen med borgeren, så borgeren bliver mødt i en ligeværdig dialog.

Borgere i Vejle Kommune skal derfor opleve:

- At personalet er dygtige til deres arbejde og er gode til at forklare, hvorfor og hvordan hjælp, støtte og omsorg gives
- At de forskellige personaler, som den enkelte møder i sin hverdag, er gode til at samarbejde og har fokus på, at samarbejdet skal komme den enkelte til gavn
- At man fra starten og løbende er involveret i egen hjælp, støtte og omsorg, hvor man så vidt muligt har indflydelse på mål og planer

Det vil Vejle Kommune gøre:

- Prioritere faglig opkvalificering af personalet indenfor en bred vifte af relevante kompetencer
- Prioritere at der er tid til inddragelse af borgeren både i starten af et forløb og undervejs, hvor borgeren så vidt muligt selv er med til at sætte mål for egen hjælp, støtte og omsorg
- Have fokus på at sikre gode rammer for det tværfaglige samarbejde, som bidrager til sammenhængende og koordinerede forløb for den enkelte borger, med den enkelte borger i centrum

Mad og ernæring

Kosten er et vigtigt fokusområde på ældreområdet i Vejle Kommune, både i forhold til forebyggelse, for at undgå fejl- og underernæring, og fordi oplevelsen af gode måltider er forbundet med livskvalitet og socialt samvær.

Mad fra Vejle Kommune skal være sund og nærende og tilpasset den enkelte borgers behov. Kommunen arbejder derfor med systematisk ernæringscreening af plejecentrenes beboere, samt iværksættelse af og løbende opfølgning på relevante ernæringshandleplaner for den enkelte beboer.

Samtidig kan det betyde meget for livskvaliteten hos den enkelte, at man oplever at få den mad, man personligt godt kan lide. Derfor lægges der også vægt på løbende at høre modtagerens mening om maden. Desuden er det vigtigt at fokusere på at skabe gode og hyggelige rammer for måltiderne, som giver den enkelte ældre lyst til at spise, og som kan bidrage til, at måltiderne bliver et vigtigt socialt samlingspunkt, f.eks. på plejecentrene.

Borgere i Vejle Kommune skal derfor opleve:

- At maden er sund og nærende og imødekommer behovet hos forskellige målgrupper
- At man som borger løbende bliver spurgt om sin mening om maden
- At måltider på f.eks. plejecentre er forbundet med hyggelige stunder og socialt samvær med andre

Det vil Vejle Kommune gøre:

- Sikre kvaliteten af maden
- Arbejde med systematisk ernæringscreening af plejecentrenes beboere samt med ernæringshandleplaner i de tilfælde, hvor det er relevant
- Have fokus på, at maden skal tilpasses den enkelte borgers behov og ønsker
- Have fokus på, at rammerne for måltider har en stor betydning for lysten til at spise, og at gode rammer for måltider kan bidrage til det sociale samvær

En værdig død

Et vigtigt fokusområde for Vejle Kommune er endelig også at sikre, at livet får en værdig, tryk og så vidt muligt smertefri afslutning.

Personalet skal være fagligt velkvalificeret til både at kunne håndtere de svære samtaler og til at hjælpe og støtte borgere og deres pårørende, med udgangspunkt i, hvad der er vigtigt for den enkelte døende og dennes pårørende.

Der skal være mulighed for en rummelighed overfor det, som betyder noget for den enkelte døende og dennes pårørende. Ligeledes skal der være hjælp til at håndtere de psykologiske og eksistentielle udfordringer, og en smertelindrende behandling skal kunne tilbydes til den

enkelte, når der er behov for dette. Den sidste tid skal tage udgangspunkt i den døendes egne ønsker, men der skal også tages hånd om de pårørende og deres behov og forventninger. Her er det desuden vigtigt med en grundig information til både den døende og de pårørende.

Samtidig er det vigtigt at sikre et både trygt og sammenhængende forløb for den ældre og dennes pårørende, hvor den døende og de pårørende så vidt det er muligt kan tage afsked i vante og rolige omgivelser.

Borgere i Vejle Kommune skal derfor opleve:

- At den sidste tid er præget af tryghed, nærvær og omsorg, med en rummelighed overfor det, som den enkelte og dennes pårørende har brug for og ønsker
- At personalet er gode til at lytte og forstå, hvad der er vigtigt for den enkelte og dennes pårørende
- At både den enkelte og dennes pårørende informeres grundigt om forløbet
- At der er tilbud om smertelindrende behandling og hjælp til psykologiske udfordringer målrettet den enkelte

Det vil Vejle Kommune gøre:

- Prioritere at der skal være tid til en nærværende dialog og forventningsafstemning med den enkelte og dennes pårørende
- Have fokus på så vidt muligt at sikre en rummelighed overfor den enkelte borgers og de pårørendes ønsker og behov
- Have fokus på at sikre en smertelindrende behandling og hjælp til psykologiske udfordringer, målrettet den enkelte borger
- Have fokus på at sikre sammenhængende forløb, så den døende og dennes pårørende så vidt det er muligt kan tage afsked i vante omgivelser

Etikos

UDARBEJDET AF ETIKOS
WWW.ETIKOS.DK

*Etikos er en kursus- og konsulentvirksomhed
med fokus på etik, værdier og relationer.*

*Etikos arbejder for at gøre etikken indflydelsesrig
og betydningsfuld i moderne organisationer.*

*Vi arbejder for, at etik, værdier og relationer er et
opmærksomhedspunkt i udviklingen af mennesker
og organisationer.*